

Uzlaşmayı Kaldırsak, Nasıl Olur ?

Vergi Bülteni

Bu bülten **MuhasebeTR** 'de yayınlanmıştır.
100.000'i aşkın üye sayısıyla 1 NUMARA

Bülent AK,
Yeminli Mali Müşavir
bak@konseydenetim.com.tr

1. Önsöz

Efendim, pek bilinmez, aramızda kalsın, vergi denetim elemanları yılın belli bir döneminde ünlü şarkıcılar ve tiyatro kumpanyaları gibi turneye çıkar. Yani esas olarak görevli oldukları illerden, ticari açıdan gelişmiş olan diğer illere geçici görevle gidip, 3-4 aylık bir süre içerisinde oradaki kalburüstü bilinen mükellefleri inceler. Bu sırada yaşanan anılar da askerlik anıları gibidir, üzerinden yıllar geçse de unutulmaz.

Mesleğe ilk girdiğim yıllardaydı. Tozu, horozu ve sıcağı ile ünlü bir ilimize 5-6 kişilik bir ekip olarak, geçici görevle gitmiştik. Bankalarda yaptığımız incelemelerde, sahte isimlere açılmış banka hesap kartonları üzerinden, hesapların gerçek sahiplerine ulaşmış, bu hesaplara yatan paraların ise kayıtdışı iplik ticaretinden kaynaklandığını ortaya çıkarmıştık.

Sırasıyla hesap sahiplerini çağırıp, olayı izah edip, haklarında rapor düzenlemek üzere ifadelerini tutanağa alıyorduk. O gün olanları unutamam. Çağırduğumuz hesap sahiplerinden birisi iri yarı cüsseli bir vatandaşımızdı. Durumu izah ettik, kendisine çıkacak vergi ve ceza miktarını söyledik ki, adamcağız bir anda yerinden cama doğru fırladı. Ne olduğunu anlamadık ama gayri ihtiyarı biz de yerimizden fırladık, kendisini camdan atmadan zor bela tutmayı başardık. Adamcağız iki gözü iki çeşme, zar zor sakinleştirdik. Bu rakamların uzlaşmada daha makul tutarlara indirildiğini, ödemede sıkıntı çekerse, gerekirse tecil faiziyle takside bağlandığını bir güzel izah ettik ve sağ salim yolladık.

2. Uzlaşma Uygulaması Uzun Yıllar Boyunca Çok Başarılı Şekilde Uygulandı

Uzlaşma uygulaması uzun yıllar boyunca çok başarılı şekilde uygulandı. Bu uygulamanın çok olumlu taraflarını gördük. Hem devlet bir an önce alacağını tahsil edip kasasına koymuş oluyor, diğer taraftan mükelleflerimiz borcunu daha uygun şartlarla ödeyip işine gücüne bakıyordu. Yazılan vergi inceleme raporlarının çok büyük bir kısmı uzlaşma ile sonuçlanıyor, böylece yargıya da pek fazla iş düşmüyordu.

3. Etkin Şekilde İşleyen Uzlaşma Uygulamasını Bozmayı Başardık

Uzlaşmada toplantılarında, denetim elemanı tarafından yazılmış vergi inceleme raporunda iddia edilen matrah farkları üzerinde, idare ve mükellef temsilcileri görüşlerini açıkça ortaya koyuyor ve tartışıyor. Bu görüşmelerde bir taraftan raporda yer alan delillerin sağlamlığı ve tarhiyat isteminin yerindeliği tartışılıyor iken, diğer taraftan mükellefin iyi niyetli olup olmadığı, ödeme gücü ile çıkacak vergi ve ceza tutarının işyerinin kapanmasına neden olmayacak ağırlıkta olması gibi mükellefe özgü unsurlar da dikkate alınıyordu.

Ancak, daha sonra bazı işler ters gitmeye başladı. Maliyecileri bilirsiniz, mükellefler ile olan ilişkilerinde çok hassastırlar. Kolay kolay hiç kimseyle yakınlık ve samimiyet kurmazlar. O yüzden aile çevrelerinde bile arkanızdan bu adam da amma soğuk diye denildiğini duyarsınız.

Uzlaşma görüşmelerine, meslek mensuplarının mükellef temsilcisi olarak girmeleriyle taşlar yerinden oynamaya başladı. Özellikle sektör incelemelerinde, uzlaşma görüşmelerinden pazar payı kapmaya çalışan bazı meslek mensupları arasında ortaya çıkan rekabet duygusu, mükelleflerin kendi aralarında yaptıkları şu meslek mensubuna daha çok iniyorlarmış gibi yaptıkları subjektif değerlendirmeler ve dedikodular, ister istemez kamu görevlilerini rahatsız etmeye başladı.

Bunun üzerine, uzlaşma komisyonlarının yetkileri yasal olarak değil ama fiilen kısıtlanmaya başlandı. Merkezden verilen sözlü talimatlarla, vergi asıllarında indirim yapılmaması, cezalarda ise standart %80-85 oranında indirim yapılması şeklinde uygulamaya yön verildi. Böylece uzlaşma uygulaması asıl rotasından çıkmış oldu.

Diğer taraftan, haberler ne derece doğrudur bilemiyorum, ama son yıllarda medyada merkezi uzlaşmada büyük şirketlerin uzlaşmalarda borçlarının silindiği ve kayırıldığı konusunda çok fazla haber yayınlanmaya başladı. Açıkçası resmi bir bilgiye sahip olmadığım için bir şey söyleyemiyorum. Muhtemelen bu konu da idarede bir hayli rahatsızlık yaratmıştır.

4. Son Yasal Düzenlemeyle Vergi Aslında Uzlaşma Kaldırıldı

Ne olduysa oldu, 7524 sayılı Kanunla yapılan düzenlemeyle, vergi aslı uzlaşma kapsamından çıkarıldı. Artık, sadece vergi ziyaı cezası ile belirli tutarı aşan usulsüzlük cezaları için uzlaşma başvurusu yapılabilecek. Ayrıca, cezalarda uzlaşmanın gerçekleşmesi, vergi aslı için dava açılmasına engel olmayacak.

Bu durumda mükellefler, vergi inceleme raporuna bağlı olarak ortaya çıkan cezalara uzlaşıp, nasılsa riski yok kazansak da kaybetsek de aynı parayı ödeyeceğiz, işleyecek gecikme faizini kesmek için vergi aslını ödeyip dava açalım, belki kazanırsak paramızı geri alırız diyebilir. Bu yeni seçeneğin mükelleflere cazip gelmesi, yargı organlarının yükünü artıracaktır. Ayrıca, “anasına dava aç, danasına uzlaş” şeklinde bir uygulamanın; vergi aslı ile cezası arasındaki kopmaz bağlar nedeniyle, idarede ve yargıda birtakım karışıklıklara yol açması olasıdır.

Yapılan son yasal düzenlemeyle bürokratların kendisini güvenceye aldığını ve kamuoyunun eleştirisi oklarından artık kurtulacaklarını söyleyebiliriz. Vergi aslı uzlaşma kapsamından çıkarıldığı için, merkezi uzlaşmada baskı altında kalmayacakları gibi büyük mükelleflerin kayırıldığı yönündeki eleştiriler de gündemden düşecektir sanıyorum.

5. Bu Haliyle Uzlaşma Uygulamasına Gerek Var mı?

Vergi Usul Kanununda yine yıllardır süren güzel bir uygulamamız var: Cezalarda İndirim. Mademki tarhiyata muhatap olan mükellefin içinde bulunduğu özel durum ve şartları dikkate almayacağız, vergi aslına dokunmaksızın, sadece cezalar üzerinde tüm mükelleflere standart indirimlerde bulunacağız, uzlaşma için bu kadar insanı davet etmeye, bir araya toplamaya, sonucu başından belli olan konuşmalar ve görüşmeler yapmaya ne gerek var? Uzlaşma komisyonlarında yer alan görevlilerin ve mükellef temsilcilerinin harcadığı zamana yazıktır.

Vergi Usul Kanununun 376. maddesinde yer alan şartları yerine getirmek kaydıyla, cezalarda sağlanan %50 indirim oranını, (uzlaşmalarda fiilen uygulanan) %80-85 oranına çıkaralım ve uzlaşma uygulamasını tümünden kaldıralım.

Dolayısıyla, sistemi otomatik hale getirmiş, cezalarda sağlanan indirim oranlarını tüm mükellefler açısından eşitliği sağlayacak şekilde standardize etmiş ve aylarca boşuna oyalamamış oluruz. Ayrıca, cezalarda indirimden yararlanmak isteyen mükelleflerin, vergi aslını da ödemelerini sağlamış ve yargı organlarının dava yükünü azaltmış oluruz. Sonuç olarak, bu kadar insanı sanki bir şey yapıyormuş gibi bir araya getirip, tiyatro oynamaktan da kurtarmış oluruz.

6. Vergi Müfettişlerini Üzmeyin

Ben bu makaleyi yazarken, sosyal medyada vergi müfettişi arkadaşlarımızın çağrısını okudum, yüreğim sızladı. Bu mesleğe adım atalı nerdeyse kırk yıla yakın olmuş, hiç mi bir şey değişmez. Mesleğe başladığımızda bu sıkıntıları çekiyorduk, hala aynı sıkıntıların çekiliyor olması çok acı.

Bildiğiniz üzere, kayıt dışı ekonominin önlenmesine karşı caydırıcılık sağlamak için vergi incelemeleri çok önemli. Vergi müfettişleri ise kolay yetişmiyor. Üniversitelerin ilgili bölümlerinden mezun olmuş yetenekli gençler sınavla bu mesleğe giriyor. Ardından uzun yıllar süren bir eğitimden geçiyorlar. Sonunda müfettiş olmak için tekrar sınava giriyorlar, ancak başarılı olanlar göreve devam ediyor.

Meclis kapanmadan yapılan son düzenlemeyle, diğer bakanlık müfettişleri ile Sayıştay denetçilerinin maaşlarında önemli sayılabilecek artışlar yapıldı. Ancak, bu düzenlemede maalesef vergi müfettişleri unutuldu.

Son yıllarda çok fazla sayıda vergi müfettişi ayrılarak özel sektörün yolunu tuttu. Ancak, gidenlerin yerini hemen doldurmak imkânı bulunmuyor ve kan kaybı devam ediyor. Vergi müfettişlerinin özlük haklarının en kısa sürede düzeltilmesi şart.

Şimdi duyuyorum ki vergi müfettişlerinin turneye çıktıklarında taksiye binmeleri de yasaklanmış. Müfettişler turnede büyük mükellefleri inceler, bu nedenle peşine adam takılıp, takip edildiği de olur, tehdit aldığı da olur. Yetkililere çağrım bir an önce bu tür sakıncalı uygulamalardan vazgeçilsin.

Diğer taraftan, turnedeki en sıkıntılı konu kalacak yer problemidir. Genellikle varsa kamu misafirhanelerinden yararlanılır. Yoksa sıkıntı büyür, konaklama tutarı doğru düzgün bir yerde kalmaya yetmez. Çoğu zaman ilgili ilin defterdarından yardım istenir. Ayrıca, alınan harcırah tutarı da son derece yetersizdir. Devletimizin, Vergi Müfettişlerine sahip çıkıp, artık bu basit sorunları çözmesinin zamanı gelmedi mi?

1. Önsöz

İnanmayacaksınız ama milyonlarca mükellef cezalı geçici vergi tarhiyatıyla karşı karşıya kaldı. İçlerinden biri de siz olabilirsiniz. Sizin yerinizde olsam, bu yazıyı çok dikkatli bir şekilde okurum.

Hazine ve Maliye Bakanlığı, mükelleflerden dolayısıyla onların mali müşavirlerinden veya muhasebe departmanlarından, kulağınıza biraz garip gelebilir, süresinde ve mevzuata tamamen uygun olarak verilmiş bulunan, ikinci geçici vergi dönemine ait milyonlarca beyannamenin düzeltilmesini istiyor. Düzeltmezseniz cezalı geçici vergi tarhiyatı yaparım diyor.

Peki bu ne anlama geliyor? Yani Maliye özetle şunu söylüyor. Kendi beyanınızı benim istediğim çerçevede kendiniz düzeltirseniz, sadece ekstra çıkacak olan vergiyi ödersiniz. Yok geçici vergi beyanlarınızı düzeltmezseniz, beyanlarınızdaki eksik ödenen vergiyi tespit eder, sizden cezası ve faizi ile alırım diyor.

Şimdi olayı biraz daha açalım arzu ederseniz. Bu olay nasıl ortaya çıktı, hangi mükelleflerden ekstra vergi ödenmesi isteniyor ve hangi mükellefler durumdan etkilenmiyor, detaylarıyla incelemeye çalışalım.

2. Uzatmalara Doyamadık !

Normal şartlarda 2024 ikinci geçici vergi dönemine ilişkin beyanların hafta sonu tatili nedeniyle 19 Ağustos Pazartesi günü sonuna kadar verilmesi gerekiyordu. Meslek mensuplarının ise geçici vergi beyanlarına bilanço eklemelerinin mümkün olmadığı ve geçici vergi dönemlerinde enflasyon düzeltilmesi yapılmaması yönünde çok yoğun talepleri bulunuyordu.

Hazine ve Maliye Bakanlığı, 7 Ağustos 2024 tarihinde meslek mensuplarının bu talebini elinin tersiyle iten bir sert bir basın duyurusuyla, **“2024 yılı ikinci geçici vergi döneminde enflasyon düzeltilmesi yapılması gerekmekte olup, mükelleflere kolaylık sağlanması amacıyla son kez geçici vergi beyanname verme süreleri 27 Ağustos 2024 Salı günü sonuna kadar uzatılmıştır.”** şeklinde açıklamada bulundu.

Bu açıklama üzerine, meslek mensupları istemeyerek de olsa artık mecburen gece demeden gündüz demeden şu yaz sıcaklarında, tatil programlarını da iptal ederek, enflasyon düzeltilmesi işlemlerini tamamlamayı geçici vergi beyanlarını vermeye başladılar.

Ancak, durup dururken, bir daha uzatılmayacak denilen süre, sürenin bitimine tam dört gün kala, bu defa 6 Eylül Cuma 2024 gününün bitimine kadar uzatıldı. Meslek mensuplarımız, bayram değil seyran değil, zaten bitirmiştik, keşke KDV beyan sürelerini uzatsaydılar diye söylenerek de olsa, enflasyon düzeltmelerini tamamlayıp, ikinci geçici vergi dönemi beyanlarını büyük ölçüde vermeyi tamamladılar.